

CASA CORPULUI DIDACTIC

Simpozionul PREUNIVERSITARIA, ediția XXIX-a

20 MAI 2017

EMERGENȚA SISTEMULUI DUAL ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PROFESIONAL DIN ROMÂNIA ÎNTRE INOVAȚIE ȘI PROVOCĂRI: REZULTATELE UNEI CERCETĂRI CALITATIVE EXTENSIVE

Cristina Faludi

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE SOCIOLOGIE ȘI ASISTENȚĂ SOCIALĂ
DEPARTAMENTUL DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Planul prezentării

- Motivație și background
- Scopul și sursa datelor
 - *Proiectul PASIM*
- Scurtă descriere a rezultatelor
- Constatări relevante pentru politicile educaționale din învățământul profesional (VET)
- Concluzii

Motivație și background

- **Ce înseamnă VET?** – termen generic utilizat pentru mai multe forme de educație (pornind de la formarea de abilități – ”skills” – de la 15 ani și până la studiile din universitățile tehnice):
 - **educația formală în aria serviciilor și competențelor tehnice, oferită tinerilor cu vârste cuprinse între 15-17 ani din România, în cadrul școlilor profesionale și tehnice (SP);**
 - *programe academice, puternic focusate pe achiziția de abilități, care nu conduc în mod direct la o diplomă de liceu și nu facilitează accesul la universitate;*
 - *durata studiilor este de 3 ani.*
 - **Rațiunile din domeniul VET:**
 - **industria, principala forță motrice din spatele VET, s-a prăbușit;**
 - **reformele din învățământ au încercat, fără succes, să găsească forme de educație relevante în plan social pentru a răspunde la situațiile economice în schimbare;**
 - rata abandonului în VET este ridicată;
 - rata de angajare după finalizarea studiilor e scăzută;
 - programul în sine are o valoare socială scăzută.
- Într-o societate care valorizează învățământul superior, participarea la VET este departe de a fi considerată o chestiune de prestigiu.**

Motivație și background

Direcții filosofice concurente în domeniul VET

- *VET între o abordare holistică și una bazată pe educația tehnică*
 - **Țările națiunilor unite** din afara Europei promovează o educație comprehensivă care include, pe lângă *aspectele tehnice*, o abordare mai extinsă, înglobând *elemente culturale*. Accentul cade pe o privire *umanistică* asupra elevilor din VET, care nu trebuie privați de *noțiunile de artă, cultură și cetățenie*. Această abordare câștigă tot mai mult teren în țările în curs de dezvoltare.
 - **Țările Uniunii Europene** sunt axate pe o *noțiune foarte specializată a abilităților*, necesară în asigurarea *eficienței tehnologice și creșterii economice*.
- Există argumente **pro** și **contra** în cazul ambelor abordări

Motivație și background

Politici guvernamentale în domeniul VET din România

- Sistemul VET este, de departe, parcursul educațional supus **celui mai intensiv proces de reformă** începând cu anii '90.
- În urma prăbușirii industriei, această arie **a necesitat schimbări structurale**.
- Diferitele intervenții de politică educațională care au urmat **nu au putut să coreleze** sistemul VET cu **piața muncii** sau să fie **durabile**.
- Cea mai **recentă tendință** este de a adopta un **model dual** care presupune o **colaborare** strânsă a **SP** cu **agenții economici**.
- Deși acest sistem a fost **implementat cu succes** în țări precum **Germania** și **Olanda**, o provocare majoră este **climatul economic nereceptiv**.
- Sistemul VET este din nou în **centrul reformei**, implicând statul, angajatorii, companiile străine și tinerii înșiși în proiectarea unui nou model de guvernare educațională.

Motivație și background

**Ministerul educației
și cercetării**

**Centrul Național de
Dezvoltare a
Învățământului
Profesional și Tehnic
(CNIDPT)**

**Consultare publică privind opțiunile de
educație și formare profesională ale
absolvenților de clasa a VIII-a
Mai-Iunie 2016**

Scopul prezentării și sursa datelor

□ **Scopul prezentării:** de a evidenția unele rezultate relevante pentru politicile educaționale din domeniul VET generate de un studiu calitativ condus în 2016

– Principalele propuneri și comentarii realizate de echipa de proiect sunt formulate în jurul elementelor cheie conținute în documentul propus dezbaterii publice de MEC și CNIDPT.

□ **Sursa datelor:**

– 33 SP din 4 regiuni de dezvoltare a României (*CJ, MS, BN, SM, VL, SB, SV*)

– **studiu bazat pe focus grupuri și interviuri cu 250 tineri (din clasele a 10-a, 11-a)**

– **discuții cu peste 65 de profesori și experți din educație**

– **aspecte metodologice:** nu s-a lucrat pe eșantion reprezentativ; s-a obținut consimțământul informat al participanților; interviurile au fost înregistrate și transcrise; a fost protejată identitatea participanților.

□ **Titlul proiectului:**

– ***Perspectivile tinerilor asupra schimbărilor intervenite în natura și semnificația muncii (PASIM)*** → finanțat de un grant al Autorității Naționale pentru Cercetare Științifică și Inovare, CNCS–UEFISCDI, PNII-RU-TE-2014-4-0011 (**2015-2017**).

Scurtă descriere a rezultatelor

- mare diversitate între școli;
- sistem puternic dependent de antreprenorii din plan local și de capacitatea SP de a adopta strategii proactive pentru atragerea angajatorilor în colaborarea cu școala;
- disparități puternice rural/urban;
- majoritatea tinerilor ajung în SP nu ca urmare a unei alegeri, nu dintr-o nevoie de a obține o specializare în domeniul profesional / tehnic
- statut social scăzut asociat SP.

Rezultate relevante pentru politicile educaționale

→ **Propuneri și îngrijorări pe care participanții la studiu le-au evidențiat:**

Propunerile participanților la studiu s-au situat la trei niveluri:

- **menținerea *status quo*-ului** (de ex., alocații financiare pentru toți elevii);
 - **schimbări strategice în sistem** (de ex., introducerea obligativității training-ului în unități de producție);
 - **schimbări radicale în sistem** (de ex., stabilirea unor centre VET la nivel regional).
- **Mulți tineri și cadre didactice și-au exprimat **scepticismul** și **sentimentul de excludere** în raport cu procesele de elaborare a politicilor relevante din domeniul VET.**

Rezultate relevante pentru politicile educaționale

Ce este „sistemul dual”?

→ **Un program de formare profesională care implică un parteneriat structural între agenții economici, școli și tinerii înșiși.**

- În străinătate – o chestiune de **inovație** – are la bază un sistem economic funcțional, o tradiție de a investi în dezvoltarea unor arii de formare bine echipate și moderne pentru tineri;
- În România – o chestiune de **incluziune socială**:
 - dezvoltarea domeniului VET este strâns legată de **strategia de reducere a sărăciei**;
 - se produce o **auto-selecție a elevilor în sistemul VET** (copii preponderent din *mediul rural*, din *familii disfuncționale*, cu un *statut socio-economic și educațional scăzut*, copii care au obținut *rezultate foarte slabe în ciclul gimnazial*);
 - este vorba de **probleme sociale** pe care sistemul educațional nu le poate ignora.

Rezultate relevante pentru politicile educaționale

- ❑ Deși bine intenționate, mare parte din companii sunt mici și nu dispun de resursele necesare pentru a transforma practica profesională într-o experiență semnificativă pentru elevi.
- ❑ Politicile fiscale nu încurajează entitățile economice să stabilească și dezvolte parteneriate cu școlile.
- ❑ Inspectoratele școlare au un nivel redus de angajare în atragerea companiilor și au rare oportunități de a interacționa cu acestea (de ex., prin Camera de Comerț).
- ❑ Există o capacitate redusă de predicție a nevoilor reale de pe piața muncii.
- ❑ Parteneriatul dintre școală și agenții economici sunt bazate mai degrabă pe conjunctură și pe rețelele personale ale directorilor SP.
- ❑ Acolo unde rețeaua locală de antreprenori este deficitară, practica profesională se desfășoară cu dificultate și studenții au reale dificultăți în dobândirea unei formări profesionale adecvate.

Rezultate relevante pentru politicile educaționale

- ❑ În străinătate, recrutarea elevilor în sistemul VET este selectivă, fiind bazată pe interviuri asemănătoare cu cele din aplicațiile pentru un loc de muncă.
- ❑ Or, copiii din medii sărace nu au acces la un proces de selecție competitiv. Angajatorii sunt interesați de tineri bine pregătiți, care își pot aduce un real aport la profitul companiei.
- ❑ Numeroase IMM-uri din România se luptă să supraviețuiască. ***În această situație, cum ar putea fi agenții economici sensibilizați la chestiunea incluziunii sociale?***
- ❑ Pe parcursul reformelor din VET, **vocile copiilor nu au fost ascultate și luate în considerare.**
- ❑ **Consilierea vocațională și pentru carieră este focusată pe sistemul educațional teoretic și pe orientarea către învățământul superior.**
- ❑ **Copiii din VET sunt stigmatizați.**

Concluzii și implicații

- ❑ **Directorii din SP sunt sceptici în legătură cu introducerea și dezvoltarea sistemului dual – principala dificultate e atragerea agenților economici.**
- ❑ **Este sistemul dual adecvat pentru învățământul profesional din România?**
- ❑ **Se poate aplica sistemul dual la nivel general sau doar în anumite situații/ condiții?**
- ❑ **Este sistemul dual unul dezirabil sau nu?**

Sistemul dual nu este în întregime transferabil, deoarece acesta a fost proiectat pentru condiții economice și legale pe care România nu le îndeplinește în prezent.

ECHIPA

Lect. Dr. Maria-Carmen Pantea - director de proiect

Lect. Dr. Cristina Faludi - cercetător postdoctoral

Drd. Alina Silian – cercetător

Drd. Anatolie Coșciug- cercetător

Drd. Ovidiu Oltean – cercetător

URL : <https://sites.google.com/site/pasimubb/>

Contact:

Lect. Dr. Maria-Carmen Pantea

Email: mpantea@socasis.ubbcluj.ro

Tel: +40723445834